

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24   **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

<i>Тупікова Тетяна Валеріївна</i> ФУНКЦІОНУВАННЯ КОЛЬОРОПОЗНАЧЕНЬ У СЕРЕДНЬОВЕРХНЬОНІМЕЦЬКІЙ МОВІ	601
<i>Швелідзе Лідія Дмитрівна</i> КЕЙС-МЕТОД ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПРАВНИЧІЙ ОСВІТІ	603
<i>Шевченко-Бітенська Олена Валентинівна</i> НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ МОВЛЕННЯ ДОНАЛЬДА ТРАМПА ТА КАМІЛИ ГАРИС ПІД ЧАС ПЕРЕДВИБОРЧИХ ДЕБАТІВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.	605
<i>Mykola E. Alexeyev</i> AN AVENUE TO PLAIN LANGUAGE IN LEGAL ENGLISH	608
<i>Ksenia Kovalova</i> THE CONCEPT OF FABRIC AS A CONCEPTUAL METAPHOR	611
<i>Лесневська Катерина Вікторівна</i> РОЛЬ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ.	613

СЕКЦІЯ 25. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ЛІНГВІСТИКИ ПРАВА ТА ЗМІ

<i>Мамич Мирослава Володимирівна</i> КОНТЕНТ ВИДАННЯ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВПЛИВУ НА СУСПІЛЬСТВО.	615
<i>Кісельова Анастасія Андріївна</i> ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ НЕФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ.	618
<i>Назаренко Оксана Миколаївна</i> ДУХОВНА ІДЕНТИЧНІСТЬ НАЦІЇ В ЕТНОЛІНГВІСТИЧНОМУ АСПЕКТІ	620
<i>Томчаковський Олександр Георгійович</i> ПОЛІКОДОВИЙ VS КРЕОЛІЗОВАНИЙ ТЕКСТ	623

СЕКЦІЯ 26. ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

<i>Колкутіна Вікторія Вікторівна</i> ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ЗАСОБІВ ПОЕТИКИ У СТРУКТУРІ МІЖНАРОДНОГО СТОРИТЕЛІНГУ	625
<i>Макаренко Олександр Юрійович, Макаренко Наталія Анатоліївна</i> ПЕРЕШКОДЖАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЖУРНАЛІСТА В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ.	628
<i>Маляренко Тетяна Анатоліївна</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДУ СИТУАЦІЙНОГО АНАЛІЗУ У КОМПЛЕКСНИХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	631
<i>Скалацька Олена Віталіївна</i> СУЧАСНІ ФОРМИ ЦИРОВИХ МЕДІА.	633
<i>Грушевська Юлія Андріївна</i> ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ МОВЛЕННЄВИХ НОРМ ЯК АТРИБУТ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО РЕКЛАМНОГО ТЕКСТУ	636
<i>Червінчук Аліна Олегівна</i> РОЛЬ КОНСТРУКТИВНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ У ВИСВІТЛЕННІ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ВОЄННОГО ЧАСУ	638
<i>Чубук Олег Леонітійович</i> НАЙНЕОБХІДНІШІ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕДІЙНИКІВ В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.	641
<i>Літвінчук Ірина Сергіївна</i> РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЖУРНАЛІСТИЦІ: ЗАГРОЗА ЧИ МОЖЛИВІСТЬ	643

Що стосується організаційного аспекту, найбільш ефективним видається впровадження процесуального підходу до викладання академічного письма замість традиційного текстового. Це дозволить здобувачам здобути більше практичного досвіду написання наукових текстів і, відповідно, підвищити їхню якість.

Список використаних джерел:

1. Mulenga R., Shilongo H. Academic integrity in higher education: Understanding and addressing plagiarism. *Acta Pedagogica Asiana*. 2024. Vol. 3(1). P. 30–43.
2. Зуєнко М., Воскобойник В., Тимінська І. Іншомовне академічне письмо як важлива складова підготовки філологів. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2024. № 2(26). С. 319–327.
3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145- VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178–179). С. 10–22.
4. Рубчак О. Б., Ленда Р. І. Особливості викладання академічного письма у вищій школі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 16(84). С. 112–115.
5. Харченко І. І. Формування навичок академічного письма майбутніх фахівців нефілологічного профілю в умовах інформаційно-освітнього середовища. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2023. № 64. Т. 2. С. 347–351.

Ключові слова: академічне письмо, академічна доброчесність, нефілологічні спеціальності, лінгвістичні помилки, плагіат, комунікативна компетентність.

Keywords: academic writing, academic integrity, non-philological specialties, linguistic errors, plagiarism, communicative competence.

Назаренко Оксана Миколаївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук, доцент*

ДУХОВНА ІДЕНТИЧНІСТЬ НАЦІЇ В ЕТНОЛІНГВІСТИЧНОМУ АСПЕКТІ

На сучасному етапі етнолінгвістика як лінгвістична дисципліна вивчає основи репрезентації етномовних явищ в лінгвістичному аспекті, теорії свідомості народу та формування уявлень про етнічну картину світу й реалізацію засобів, які забезпечують розуміння культурних цінностей, ознак та ідеалів етносу. Етнолінгвістичні основи дослідження мови описано в працях В. Жайворонка, П. Гриценка, Ф. Бацевича, О. Селіванової, Н. Шарманової, Н. Руснак, Ю. Руснак, І. Струк, М. Сумцова, І. Сабадоша, Т. Маркотенко.

Етнолінгвістика вивчає мову в співвідношенні з культурою певного народу через мислення, звідси випливає тріада *мова – мислення – культура*, яка перебуває у галузі мовознавства та має когнітивний характер.

Одним з основних понять етнолінгвістики та ознак нації є духовна ідентичність, яка висвітлює важливий аспект формування самосвідомості національної спільноти та включає в себе різні аспекти, такі як: культурна спадщина, мова, історія, релігія, цінності, символи і традиції, які об'єднують громадян однієї нації і відокремлюють їх від громадян інших націй. Часто використовується поняття «дух нації» для підкреслення того, що нація не обмежується лише географічними кордонами, але має також свою духовну сутність, яка визначає її особливість. Цей аспект духу нації можна відстежити у працях І. Г. Гердера, який розвивав ідеї національної культури та її впливу на самосвідомість нації [1, с. 401]. Дух нації, як основна ознака нації, є складним і багатограним поняттям, яке становить основу для роздумів та культурних рефлексій. Воно є збірним, тобто складається з багатьох інших термінів, що разом утворюють філософію словосполучення «дух нації». Першим сегментом, тобто підґрунтям духу нації є історична пам'ять народу. «Щоб звільнитися від міфів, нам треба переосмислити нашу історію», – наголошує А. Галімов, автор фільму «Україна. Повернення своєї історії» [2], який працює над продовженням документального проекту. Наратив важливості історично правдивої бази в закладені фундаменту духу нації прослідковується в усіх видах культурної спадщини народу. Як і всі інші суспільні організми у загальній ієрархії (людина – родина – громада – нація – людство), нація функціонує у двох напрямках – духовному і матеріальному [3, с. 173].

Дух нації тотожний поняттю «дух народу», народжується з появою самої людської спільноти, яку називаємо народністю, чи етносом. Він забезпечує їй цілість і єдність, а водночас виступає як вияв універсального закону природи – її ієрархівну, що пронизує все, створене Богом. У всі віки дух нації був основою природної прихильності людини до власного народу. Ця прихильність (любов) – вічна і на ній ґрунтується відчуття Батьківщини [3, с. 528].

Дух нації забезпечує народові стійкість – навіть у важких історичних обставинах. «Народ може від сильних утисків змінити зверхні ознаки своєї національності, але ніколи не змінить ознак внутрішніх, духовних» [4, с. 528].

Принагідно зазначимо, що головною складовою поняття «дух нації» є мова. Вона несе в собі специфічність культурного вираження, і через мову нація спілкується, передає свою історію і цінності. Німецький лінгвіст, філософ, теоретик з літератури В. фон Гумбольдт розвивав ідеї про зв'язок мови і культури [5, с. 598] та створив концепцію філософії мови.

Мова визнається багатьма як один із найважливіших і виразніших аспектів духовної ідентичності нації. Вона відображає духовність і культурну спадщину народу та дозволяє громадянам спілкуватися, виражати свої думки, передавати історію, традиції, цінності та сприймати світ навколо себе.

Дух нації також тісно пов'язаний із спільною історичною пам'яттю та спадщиною. Пам'ять про історичні події, героїв та перемоги відіграє важливу роль у формуванні національної ідентичності [6, с. 117]. Німецький дослідник Г. В. Ф. Гегель зробив внесок у розуміння історичного розвитку націй.

Історична пам'ять відображає спосіб, яким суспільство зберігає і використовує знання про свою минулу історію, важливі події, досягнення та трагедії. Вона може бути індивідуальною і колективною та передається від покоління до покоління. Складається зі збереження архівів, документів, артефактів, розповіді, свідчення і пам'ятки історії. Це дає можливість вивчати минуле, розуміти його вплив на сучасність і уникати повторення помилок минулого. Історична пам'ять важлива для підтримки національної ідентичності, національного об'єднання та створення національного образу.

Духовна спадщина включає в себе культурні цінності, традиції, символи, мистецтво, релігійні переконання, моральність та інші аспекти культури і спадщини нації. Це те, що формує її духовний світ й виражається через мову, літературу, музику, живопис, архітектуру та багато інших мистецьких і культурних форм. Вона допомагає визначити національний характер та ідентичність, підтримує національну самосвідомість.

Історична пам'ять і духовна спадщина часто взаємопов'язані, бо історія формує культурні цінності та символи, які передаються через покоління і відображаються у духовній спадщині нації. У поєднанні вони відіграють важливу роль у формуванні культурної ідентичності і стабільності суспільства.

У сучасному світі поняття «дух нації» залишається актуальним у контексті дослідження національної ідентичності та культурного розвитку у лінгвістичному, філософському, культурологічному та соціологічному аспекті як поняття, яке впливає на сучасні національні рухи, політику та суспільство.

Сучасні дослідження духу нації часто поєднують різні підходи і методології, оскільки цей феномен є дуже складним і має багато вимірів. Вони також враховують те, що дух нації може змінюватися з часом під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників, і що розуміння його природи є динамічним і еволюційним процесом.

Отже, дух нації – складний феномен, який відображає ідентичність та культуру нації. Його вивчення включає культурні, історичні, та інші аспекти з інтердисциплінарного підходу. Дух нації формується через мову, культурну спадщину, ідентичність і може впливати на її самосвідомість та ідентифікацію. Цей феномен постійно змінюється під впливом сучасного світу і глобалізації. Збереження та розвиток духу нації є важливим завданням для кожної соціальної спільноти, що сприятиме культурному різноманіттю та єдності.

Список використаних джерел:

1. Herder J. G. Reflections on the philosophy of the history of mankind. Chicago : University of Chicago Press, 1968. 401 p.

2. Галімов А. Ukraine. returning its own history, 2022. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0kyMEaAsbd8&list=PLfAgaEp4bkhLOlhfUepRsqXgVbh9HL8jO>.

3. Антонович В. Три національні типи народні. *Український історичний журнал*. № 3 (534). 2017. С. 171–190.

4. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Дрогобич : Коло, 2003. 528 с.

5. Nerlich B. et al. On language: on the diversity of human language construction and its influence on the mental development of the human species. *The modern language review*. 2001. 96 p.

6. Hegel G. W. F. Lectures on the philosophy of world history. Oxford: Clarendon Press, 2011. 117 p.

Ключові слова: етнолінгвістика, національна ідентичність, дух нації, мова, культура, мислення.
Keywords: ethnolinguistics, national identity, spirit of the nation, language, culture, thinking.

Томчаковський Олександр Георгійович

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук, доцент

ПОЛІКОДОВИЙ VS КРЕОЛІЗОВАНИЙ ТЕКСТ

У добу цифрових технологій та медіа, що стрімко розвиваються, способи комунікації набувають дедалі складніших форм. Зростає потреба передавати інформацію через кілька каналів одночасно, поєднуючи текст, зображення, звук, рух та інші елементи. У цьому контексті надзвичайно актуальним є розмежування понять «полікодовий текст» і «креолізований текст». Обидва терміни описують явища взаємодії вербальних і невербальних елементів, однак різняться рівнем інтеграції цих елементів і характером смислотворення.

Полікодовий текст поєднує кілька знакових систем або кодів. До таких кодів належать вербальний (словесний), іконічний (зоровий), аудіальний (звуковий), кінетичний (жестовий) та типографічний (візуальне оформлення тексту) [1]. Полікодовість не обов'язково передбачає повну інтеграцію елементів у єдиний змістовий простір: компоненти можуть існувати паралельно, виконуючи доповнювальні, але відносно автономні функції.

Наприклад, наукова стаття часто містить текстову частину, графіки, таблиці, ілюстрації. Кожен з елементів виконує свою інформаційну роль, однак вони не залежать один від одного для повного розуміння змісту. Подібним чином функціонують мультимедійні презентації, навчальні посібники, сторінки енциклопедій, де текст супроводжується зображеннями, схемами або діаграмами.

Креолізований текст є специфічною формою полікодового тексту, у якій вербальні та невербальні компоненти настільки тісно пов'язані, що створюють